

PROCEDURA PROWADZENIE ZAJĘĆ

ZAKRES PROCEDURY

Określenie zasad prowadzenia zajęć ze studentami ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Dziekan, prowadzący zajęcia.

OPIS POSTĘPOWANIA

1. Zgodnie z zasadą równych praw i obowiązków, student/uczestnik innych form kształcenia ze szczególnymi potrzebami, w tym student/uczestnik z niepełnosprawnością, zwany dalej „studentem z NP”, podlega takim samym zasadom udziału w zajęciach, co pozostali studenci/uczestnicy innych form kształcenia Collegium Witelona Uczelnia Państwowa.
2. Uczelnia zapewnia uniwersalne warunki nauczania, organizację i realizację procesu dydaktycznego dla wszystkich studentów i uczestników innych form kształcenia.
3. Wszystkie rozwiązania alternatywne, tj. wspomaganie nauki studentów z NP, poprzez modyfikację zasad prowadzenia zajęć lub weryfikacji zakładanych efektów uczenia się mają na celu zapewnienie równych szans kształcenia przy zachowaniu zasady niezmnieszenia wymagań wobec studentów z NP.
4. Studenci z NP powinni uczestniczyć we wszystkich rodzajach zajęć i korzystać z materiałów dydaktycznych.
5. Należy pamiętać o indywidualnym traktowaniu studentów z NP, każda osoba ma inne możliwości wynikające ze szczególnych potrzeb, w tym z niepełnosprawności lub choroby.
6. Zgodnie z przyjętymi zasadami w Uczelni, każdy student z NP ma prawo ubiegać się o przyznanie wsparcia w zakresie realizacji kształcenia. Wsparciem dla studentów z NP w tym zakresie zajmuje się Biuro Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami

- (BON). Student z NP, który chciałby otrzymać wsparcie składa stosowny wniosek. Na tej podstawie otrzymuje od Komisji ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami zaświadczenie o przyznanej pomocy i jego zakresie.
7. Student z NP, który chce otrzymać wsparcie na określonych zajęciach powinien okazać stosowny dokument prowadzącemu zajęcia, który na tej podstawie ustali najlepszy sposób działania i funkcjonowania studenta na swoich zajęciach, uwzględniając przyznane uprawnienia.
 8. Każda osoba prowadząca zajęcia dydaktyczne jest zobowiązana raz w roku przed rozpoczęciem zajęć zapoznać się z przyjętymi w Uczelni zasadami i przepisami dotyczącymi osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Ma również możliwość konsultacji z pracownikiem BON w celu ustalenia najlepszych sposobów funkcjonowania studenta z NP oraz ewentualnych problemów przy realizacji przyznanego wsparcia dla konkretnego studenta z NP.
 9. Niezależnie od przyznanego przez Uczelnię wsparcia prowadzący zajęcia, który na swoich zajęciach ma studenta z NP może przed rozpoczęciem zajęć, na wyraźną prośbę studenta omówić, jakie są jego potrzeby związane z organizacją zajęć oraz ustalić dla niego optymalne miejsce i warunki realizacji zajęć w konkretnym pomieszczeniu.
 10. Dla osób mających trudności z poruszaniem się (korzystających z wózka, kul, itp.), brak wind, utrudniony dostęp do nich wraz z koniecznością szybkiego przemieszczania się między salami, szczególnie między budynkami, stanowi znaczne utrudnienie. Należy w miarę możliwości organizacyjnych Uczelni rozplanować zajęcia w taki sposób, by ograniczyć do minimum konieczność przemieszczania się pomiędzy zajęciami. W takim przypadku Dziekan jest zobowiązany poinformować osobę układającą harmonogram zajęć o konieczności zaplanowania zajęć zgodnie z powyższym zaleceniem.
 11. Studentowi z NP może zostać przyznane wsparcie w zakresie nagrywania zajęć po wcześniejszym podpisaniu stosownego oświadczenia w BON. W takim przypadku

prowadzący zajęcia jest zobowiązany przypomnieć studentowi z NP, że może taki materiał wykorzystywać tylko do osobistego użytku. Rejestracja może się odbywać poprzez nagrywanie dźwięku (dyktafon) lub obrazu i dźwięku (kamera). Należy dokładnie ustalić, jaka część zajęć podlega nagrywaniu.

12. W przypadku, gdy BON przyzna określone uprawnienia studentowi z NP, a on chce z nich korzystać, prowadzący zajęcia jest zobowiązany:
 - a) dokładnie omówić ze studentem z NP sposób działania, możliwości organizacyjne itd.,
 - b) wskazać uprawnienia oraz obowiązki w zakresie korzystania z przyznanego wsparcia,
 - c) ustalić sposoby współpracy i komunikacji w przypadku pojawiających się problemów.
13. W przypadku studenta z NP, który na zajęciach dydaktycznych ma prawo korzystać z pomocy asystenta wspierającego go w czynnościach związanych z realizacją kształcenia na Uczelni, należy ustalić zasady funkcjonowania asystenta przed rozpoczęciem zajęć. Przede wszystkim należy ustalić, na ile jego obecność jest wymagana, jakie działania będzie wspierał, a które czynności lub zadania student z NP musi wykonać samodzielnie.

Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

1. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie poruszania się lub manualnym, w tym z **niepełnosprawnością ruchową**, należy:
 - a) być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi,
 - b) pamiętać, że osoby korzystające z wózka nie mogą wszędzie dosięgnąć; jak najwięcej przedmiotów powinno być w zasięgu ich rąk,
 - c) inicjując zachowania wymagające podnoszenia rąk (np. zgłaszanie się do odpowiedzi) mieć świadomość, że mogą być one niemożliwe do wykonania dla osób z niepełnosprawnością rąk,
 - d) upewnić się, czy sala jest ogólnodostępna, sprawdzić ustawienie ławek, dostęp do tablicy oraz możliwość wjechania i wyjechania na wózku,

- e) zapewnić pomoc asystenta osobie, która z powodu niesprawności rąk, nie jest w stanie samodzielnie wykonywać obowiązkowych zadań (np. zajęcia laboratoryjne) – asystent powinien pracować pod kierunkiem studenta i nie może wspomagać go w interpretowaniu wyników,
 - f) respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi z NP przez BON.
2. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie **percepcji wzrokowej**, w tym niewidomych i słabowidzących, należy:
- a) być przygotowanym, aby udzielić studentowi wsparcia, na przykład przeczytać coś, kiedy o to poprosi,
 - b) umożliwić studentom zajmowanie miejsca w salach blisko wykładowcy,
 - c) zapewnić dobre oświetlenie pomieszczeń i miejsc pracy studenta,
 - d) akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi, np.: notebook, linijka brajlowska, notatnik brajlowski, pomoce optyczne, własne oświetlenie, lupa elektroniczna,
 - e) udostępniać treści zajęć dydaktycznych oraz prezentacje multimedialne w formie dostępnej, zgodnie z potrzebami studentów,
 - f) precyzyjnie opisywać studentowi wizualną rzeczywistość (informacje zawarte w diagramach, tabelach, wykresach, slajdach) używając konkretnych słów tak, aby mógł sobie wyobrazić wizualną rzeczywistość,
 - g) w przypadku przedstawiania eksponatów, makiet, modeli – zapewnić możliwość zapoznania się z obiektem za pomocą dotyku (jeśli jest to możliwe) lub obejrzenia go z bliska (student słabowidzący),
 - h) zadając pytanie – doprecyzować, do kogo jest kierowane, ponieważ student nie zareaguje na wizualną informację (jak spojrzenie lub wskazanie ręką),
 - i) zapisywać informacje na tablicy, jednocześnie je dyktując,
 - j) przekazywać ze znacznym wyprzedzeniem informację o wymaganej literaturze, ponieważ zapewnienie jej w dostępnej formie jest skomplikowane i czasochłonne,
 - k) respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi przez BON

3. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie **percepcji słuchowej**, w tym niesłyszących lub słabosłyszących:

- a) być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi,
- b) w miarę możliwości ograniczyć wpływ dodatkowego hałasu,
- c) upewnić się, że student na nas patrzy, zanim zaczniemy do niego mówić,
- d) pamiętać, by nie krzyczeć do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej; jeżeli osoba ta używa aparatu słuchowego, jest on na pewno dostosowany do normalnego poziomu głosu i krzyk będzie przez to zniekształcony,
- e) korzystać z mikrofonu, o ile to możliwe,
- f) udostępnić studentowi materiały do zajęć lub zakres tematów odpowiednio wcześniej przed zajęciami (notatki w formie elektronicznej lub papierowej, głównie tezy), co pozwoli mu aktywniej w nich uczestniczyć,
- g) organizować (planować i realizować) zajęcia w pomieszczeniach dobrze oświetlonych,
- h) akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi,
- i) formułować wypowiedzi, używając jasnych i klarownych sformułowań tzw. słów kluczy,
- j) nowe, nieznane słownictwo, zwłaszcza specjalistyczne, kluczowe pojęcia zapisywać w widocznym miejscu,
- k) wykorzystywać w trakcie zajęć środki dydaktyczne umożliwiające odbiór informacji kanałem wzrokowym,
- l) pamiętać, by podczas rozmowy:
 - mówić z normalnym lub minimalnie podwyższonym natężeniem głosu,
 - mówić wyraźnie – naturalnie, w normalnym lub minimalnie zwolnionym tempie,
 - mówić z twarzą zwróconą do rozmówcy, by umożliwić mu czytanie z ruchu warg i obserwację mimiki, twarz powinna być oświetlona,
 - formułować krótkie i zwięzłe wypowiedzi, zdania powinny być pojedyncze, sformułowania potoczne, wspierane naturalną gestykulacją,
 - nie odwracać się i nie zasłaniać ust,

- być gotowym do powtórzenia niezrozumiałej informacji, używając w miarę możliwości innych słów, a jeśli to okaże się nieskuteczne, należy próbować porozumiewać się na piśmie, posługując się również krótkimi i prostymi zdaniami,
 - wykazać się zrozumieniem dla szczególnych potrzeb rozmówcy,
- m)respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi przez BON.
4. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie **komunikowania się mową**, w tym z niepełnosprawnością mowy, należy:
- a) być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi,
 - b) poświęcić takiej osobie pełną uwagę, utrzymywać z nią kontakt wzrokowy. Nie przerywać jej ani nie kończyć za nią zdań; jeżeli pojawią się trudności z jej zrozumieniem, nie należy przytakiwać, tylko poprosić o powtórzenie,
 - c) pozwolić studentowi na własne tempo mówienia, nie należy przyspieszać wypowiedzi,
 - d) upewnić się, że dobrze zrozumieliśmy, dla sprawdzenia można powtórzyć informację,
 - e) jeśli pomimo prób nadal nie można zrozumieć danej osoby, należy poprosić ją o napisanie na kartce tego, co chce powiedzieć lub zaproponować inny sposób ułatwienia komunikacji,
 - f) akceptować posługiwanie się technologiami wspierającymi,
 - g) respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi przez BON.
5. W przypadku studentów w **spektrum autyzmu** należy:
- a) być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi,
 - b) o ile to możliwe zminimalizować potencjalne czynniki rozpraszające uwagę, takie jak hałas, ostre światło,
 - c) powiadamiać studenta o tych fragmentach zajęć, w trakcie których muszą być szczególnie skoncentrowani,

- d) o ile to możliwe nie wyznaczać takim studentom zadań do zrealizowania w zespole/grupie lub wymagających współpracy z innymi osobami, lecz ustalać zadania indywidualne,
- e) przypominać o ilości czasu, który pozostał na oddanie prac lub zadań,
- f) upewnić się, że instrukcja wykonania zadania została prawidłowo zrozumiana,
- g) na prezentowanych slajdach nie umieszczać wielu elementów graficznych,
- h) przemyśleć swoje wypowiedzi, ponieważ będą odebrane dosłownie, bez zrozumienia ironii, metafory czy żartu,
- i) starać się zachowywać spokojnie, bez gwałtownych ruchów, podniesionego głosu,
- j) o ile to możliwe mówić prostym językiem zwłaszcza w zakresie stawianych wymagań i poleceń dotyczących pracy własnej studenta, zawsze upewniać się czy dobrze zrozumiał polecenie,
- k) pamiętać, że komunikowanie się z innymi może być dla takiego studenta bardzo stresujące i może powodować np. nerwowe zachowanie, brak kontaktu wzrokowego z rozmówcą,
- l) unikać, jeżeli to tylko możliwe, zadawania studentowi pytań na forum całej grupy, odpytywania, proszenia o wypowiedź na określony temat bez wcześniejszego uprzedzenia i czasu do przygotowania się,
- m) respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi przez BON.

6. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w obszarze zaburzeń **neurorozwojowych** (ADHD, dysleksja, dyskalkulia, dysortografia, dysgrafia) należy:

- a) być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi,
- b) o ile to możliwe zminimalizować potencjalne czynniki rozpraszające uwagę, takie jak hałas, ostre światło,
- c) na prezentowanych slajdach nie umieszczać wielu elementów graficznych,
- d) o ile to możliwe mówić prostym językiem,
- e) w przypadku zaburzeń dysleksji, dysortografii, dysgrafii oceniać zrealizowany materiał na podstawie wypowiedzi ustnych,
- f) nie odrzucać prac, testów itp. napisanych nieczytelnie,

- g) wydłużać czas na czytanie slajdów,
- h) stosować częściej przerwy w trakcie zajęć,
- i) respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi przez BON

7. W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w obszarze **zaburzeń i trudności psychicznych**, należy:

- a) być gotowym na udzielenie takiej osobie wsparcia, kiedy o to poprosi
- b) o ile to możliwe zminimalizować potencjalne czynniki rozpraszające uwagę, takie jak hałas, ostre światło,
- c) jasno formułować komunikaty i polecenia,
- d) o ile to możliwe mówić prostym językiem,
- e) respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi przez BON.